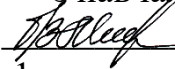

Коломийський індустріально-педагогічний фаховий коледж

Циклова комісія психолого – педагогічних дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник директора
з навчальної роботи
 Мороз О.В.
« 1 » вересня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

для студентів освітньо-професійного ступеня
«Фаховий молодший бакалавр» за освітньо-професійними програми:

- «Виробництво харчової продукції»
за спеціальністю 015.37 «Професійна освіта. Аграрне виробництво,
переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології»
 - «Будівництво та експлуатація будівель та споруд» за спеціальністю 015.31
«Професійна освіта. Будівництво і зварювання»
 - «Обслуговування та ремонт автомобілів і двигунів»
за спеціальністю 015.38 «Професійна освіта .Транспорт»
- за галуззю знань 01 «Освіта/ Педагогіка»

Коломия 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Організація і методика професійного навчання» для студентів освітньо-професійного ступеня «Фаховий молодший бакалавр» за освітньо-професійними програмами «Виробництво харчової продукції» за спеціальністю 015.37 «Професійна освіта. Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології», «Будівництво та експлуатація будівель та споруд» за спеціальністю 015.31 «Професійна освіта. Будівництво і зварювання», «Обслуговування та ремонт автомобілів і двигунів» за спеціальністю 015.38 «Професійна освіта. Транспорт»
за галуззю знань 01 Освіта/ Педагогіка
2023 р. – 16 с.

Розробники:

Левицька Н.Г. - викладач фахових дисциплін, викладач вищої категорії

Бобела Н.М. – викладач фахових дисциплін, викладач другої категорії

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії психолого-педагогічних дисциплін.

Протокол від «31» серпня 2023 року № 1

Голова циклової комісії

(підпис)

Левицька Н.Г.
(прізвище та ініціали)

«31» серпня 2023 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників		Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання 2-4 семестр
Загальний обсяг навчальної дисципліни	кредитів ЄКТС	4
	Годин	120
Загальна кількість аудиторних годин		92
З т.ч.: - лекції;		60
- практичні;		12
- семінарські;		10
- лабораторні.		-
Самостійна робота, год.		28
Курсова робота/проект		10
Форма підсумкового контролю		Екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни

формування системи знань про зміст, принципи та методи професійної освіти, про основні дидактичні складники професійної підготовки, про особливості та відмінності теоретичного і практичного навчання, забезпечення підготовки майбутніх майстрів професійного навчання до реалізації навчального процесу, проведення уроків у навчальній майстерні, на виробництві та виробничій практиці.

Завдання навчальної дисципліни «Організація і методика професійного навчання»: дати ґрунтовні й систематичні знання з організації методики навчання учнів в умовах навчання в майстернях; сформувати уміння й навички аналізувати та здійснювати організацію освітнього процесу, спираючись на законодавчі та нормативні документи дидактичних складових теоретичної та практичної підготовки у сфері професійної освіти. Формування принципів і норм професійної етики, підвищення професійної кваліфікації і педагогічної майстерності, що необхідні для успішної праці майстра професійного навчання в ЗП(ПТ)О, аналізувати та використовувати інтерактивні методи.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування компетентностей:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані та практичні проблеми в професійній освіті, що передбачає застосування певних теорій і методів

педагогічної науки та інших наук відповідно до спеціалізації і характеризується комплектною та невизначеною умов.

ЗК 10. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість .

ФК 13. Здатність забезпечити формування у здобувачів освіти цінностей громадянськості і демократії.

ФК 15. Здатність спрямовувати здобувачів освіти на прогрес і досягнення.

ФК 17. Здатність реалізовувати навчальні-виробничі стратегії, засновані на конкретних критеріях для оцінювання навчальних досягнень.

ФК 18. Здатність аналізувати ефективність проектних рішень, пов'язаних з підбором, експлуатацією технологічного обладнання та устаткування аграрної галузі виробництва, переробки сільськогосподарської продукції та харчових технологій.

ФК 20. Здатність здійснювати професійну діяльність з дотриманням вимог законодавства, стандартів освіти та внутрішніх нормативних документів закладу освіти.

ФК 21. Здатність упроваджувати ефективні методи організації праці відповідно до вимог екологічної безпеки, безпеки життєдіяльності та охорони і гігієни праці в галузі аграрного виробництва, переробки сільськогосподарської продукції та харчових технологій.

Очікувані результати навчання.

ПР 02. Володіти інформацією чинних нормативно-правових документів, законодавства, галузевих стандартів професійної діяльності в установах, на виробництвах, організаціях галузі/сфери аграрного виробництва, переробки сільськогосподарської продукції та харчових технологій.

ПР 11. Володіти психолого-педагогічним інструментарієм організації освітнього процесу.

ПР 15. Діагностувати, прогнозувати, забезпечувати ефективність та корегування освітнього процесу для досягнення програмних результатів навчання і допомоги

ПР 20. Емпатійно взаємодіяти, відповідати за прийняття рішень в межах своєї компетенції, дотримуватися стандартів професійної етики.

ПР 22. Застосовувати програмне забезпечення для дистанційного навчання і здійснювати їх навчально-методичний супровід.

ПР 23. Розуміти соціально-економічні процеси, що відбуваються в Україні та світі, мати навички ефективного господарювання.

ПР26. Визначити основні психолого-педагогічні особливості навчально-виховного процесу, понятійно-категоріального апарату, принципів, методів, форм організації навчального процесу, специфіки застосування новітніх інформаційних технологій в освітньому процесі.

ПР27. Зрозуміло подавати навчальну інформацію, переконливо доводити наукові факти, викладати власний погляд на проблему, аргументовано переконувати співрозмовника в правильності пропонуваного рішення.

ПР28. Висловлюватись упевнено і ввічливо у формальних та неформальних умовах, адекватно ситуації та особистості співрозмовника; робити чіткі, детальні повідомлення із широкого кола питань.

ПР29. Володіти методикою написання анотацій, оглядів, резюме, документації, опорних конспектів, методичних вказівок з аналізу, вивчення продуктів і сервісів інформаційних технологій.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Знати:

- зміст та мету професійної освіти, системи навчання, нормативні документи, що визначають зміст освіти;
- дидактичні закономірності і принципи професійної освіти;
- основні підходи до класифікації методів навчання та їх характеристику;
- форми навчання та варіанти їх складу і послідовностей;
- засоби навчання, їх основні дидактичні функції та загальні дидактичні вимоги до підготовки заняття з використанням цих засобів.
- структурні особливості уроку професійного навчання. Інструктажі.
- організувати виробничу практику, формувати професійні компетентності

Вміти:

- використовувати законодавчі та нормативні акти в роботі з дидактичними складовими теоретичної та практичної підготовки;
- визначати зміст професійної освіти;
- визначати та розробляти структуру та зміст навчально-плануючої документації;
- визначати застосування принципів навчання;
- здійснювати комплексний аналіз методів, форм та засобів навчання в їх взаємозв'язку, обирати найбільш доцільні в кожному окремому випадку;
- визначати типи, види та структуру занять професійного навчання;
- встановлювати типи трудових процесів;
- визначати тип системи виробничого навчання;
- обирати найбільш доцільні в кожному окремому випадку форми та методи контролю.

3. Програма навчальної дисципліни.

Тема 1. Вступ. Основні етапи розвитку ЗП(ПТ)О.

Тема 2. Завдання, зміст процесу професійного навчання в професійно-технічних навчальних закладах.

Тема 3. Форми і методи професійного навчання..

Тема 4. Планування професійного навчання і нормування навчально – виробничих робіт.

Тема 5. Організація навчальних майстерень.

Тема 6. Організація і методика професійного навчання учнів в навчальних майстернях .

Тема 7. Організація і методика навчання учнів в умовах виробництва. Проведення виробничої практики.

Тема 8. Майстер професійного навчання, його підготовка до занять.

Тема 9. Облік професійного навчання і звіт майстра.

Тема 10. Методична робота майстра.

4. Структура навчальної дисципліни

№ з/п	Назва розділів, тем	Всього	лекції	практичні	самостійні	Семинарські заняття
1.	Тема 1. Вступ. Основні етапи розвитку ЗП(ПТ)О.	2	2	-	-	-
2.	Тема 2. Завдання, зміст процесу професійного навчання в професійно – технічних навчальних закладах.	18	12	-	4	2
3.	Тема 3. Форми і методи професійного навчання.	16	10	2	4	-
4.	Тема 4. Планування професійного навчання і нормування навчально – виробничих робіт.	10	4	2	2	2
5.	Тема 5. Організація навчальних майстерень.	8	6	-	2	-
6.	Тема 6. Організація і методика професійного навчання учнів в навчальних майстернях .	18	8	4	4	2
7.	Тема 7. Організація і методика навчання учнів в умовах виробництва. Проведення виробничої практики.	16	8	2	4	2
8.	Тема 8. Майстер професійного навчання, його підготовка до занять.	10	4	2	4	-
9.	Тема 9. Облік професійного навчання і звіт майстра.	6	4	-	2	-
10.	Тема 10. Методична робота майстра.	6	2	-	2	2
11.	Курсовий проект.	10	-	-	-	-
	Всього	120	60	12	28	10

5. Теми лекційних занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Вступ. Основні етапи розвитку ЗП(ПТ)О.	2
2.	Тема 2. Завдання, зміст процесу професійного навчання в професійно – технічних навчальних закладах.	12
3.	Тема 3. Форми і методи виробничого навчання.	10
4.	Тема 4. . Планування професійного навчання і нормування навчально – виробничих робіт.	4
5.	Тема 5. Організація навчальних майстерень.	6
6.	Тема 6. Організація і методика професійного навчання учнів в навчальних майстернях .	8
7.	Тема 7.Організація і методика навчання учнів в умовах виробництва. Проведення виробничої практики.	8
8.	Тема 8. Майстер професійного навчання, його підготовка до занять.	4
9.	Тема 9. Облік професійного навчання і звіт майстра.	4
10.	Тема 10. Методична робота майстра.	2
	Всього	60

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Вступ. Основні етапи розвитку ЗП(ПТ)О.	-
2.	Тема 2. Завдання, зміст процесу професійного навчання в професійно – технічних навчальних закладах.	-
3.	Тема 3. Форми і методи професійного навчання..	2
4.	Тема 4. Планування професійного навчання і нормування навчально – виробничих робіт.	2
5.	Тема 5. Організація навчальних майстерень.	-
6.	Тема 6. Організація і методика професійного навчання учнів в навчальних майстернях .	4
7.	Тема 7. Організація і методика навчання учнів в умовах виробництва. Проведення виробничої практики.	2
8.	Тема 8. Майстер професійного навчання, його підготовка до знань.	2
9.	Тема 9. Облік професійного навчання і звіт майстра.	-

10.	Тема 10. Методична робота майстра.	-
	Всього	12

7. Теми семінарських занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Вступ. Основні етапи розвитку ЗП(ПТ)О. Тема 2. Завдання, зміст процесу професійного навчання в професійно – технічних навчальних закладах.	2
2.	Тема 3. Форми і методи професійного навчання.. Тема 4. Планування професійного навчання і нормування навчально – виробничих робіт.	2
3.	Тема 5. Організація навчальних майстерень. Тема 6. Організація і методика професійного навчання учнів в навчальних майстернях .	2
4.	Тема 7. Організація і методика навчання учнів в умовах виробництва. Проведення виробничої практики.	2
5.	Тема 8. Майстер професійного навчання, його підготовка до знань. Тема 9. Облік професійного навчання і звіт майстра. Тема 10. Методична робота майстра.	2
	Всього	10

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 2. Завдання, зміст процесу професійного навчання в професійно – технічних навчальних закладах. 2.1. Професія та кваліфікація. Кваліфікаційна характеристика. 2.2. Взаємодія класного керівника і майстра п/н при навчанні і вихованні. Єдність процесу навчання і виховання	4
2.	Тема 3. Форми і методи професійного навчання.. 3.1 Проведення окремих елементів уроку. 3.2. Діяльність майстра і учнів на різних етапах навчання.	4
3.	Тема 4. Планування професійного навчання і нормування навчально – виробничих робіт. 4.3. Мета і завдання нормування навчально – виробничих робіт	2

4.	Тема 5. Організація навчальних майстерень. 5.1. Матеріально – технічне забезпечення навчальних майстерень.	2
5.	Тема 6. Організація і методика професійного навчання учнів в навчальних майстернях . 6.1. Особливості роботи майстра при вивченні операцій. 6.2. Методика закріплення матеріалу вступного інструктажу. Поточне інструктування	4
6.	Тема 7. Організація і методика навчання учнів в умовах виробництва. Проведення виробничої практики. 7.1. Проведення біжучого інструктажу 7.2. Керівництво майстра групою. Майстер і наставник.	4
7.	Тема 8. Майстер професійного навчання, його підготовка до знань. 8.1. Роль майстра у проведенні навчально - виховного процесу. 8.2. Значення професійної і педагогічної майстерності майстра	4
8.	Тема 9. Облік професійного навчання і звіт майстра. 9.1. Підготовка учнів до випускних кваліфікаційних екзаменів. Детальні програми.	2
9.	Тема 10. Методична робота майстра. 10.1.. Індивідуальна методична робота майстра.	2
	Всього	28

9. Курсовий проєкт

№ з/п	Зміст	Кількість годин
1.	Ознайомлення зі змістом курсового проєкту. Характеристикою теми.	2
2.	Нормування навчально – виробничих робіт.	2
3.	Планування вивченої теми.	2
4.	Облік навчальної роботи. Складання навчального наряду та переліку перевірочних робіт	2
5.	Виховна робота майстра професійного навчання.	2
	Всього	10

10. Методи контролю.

При організації навчального процесу з навчальної дисципліни «Організація і методика професійного навчання» використовуються наступні види контролю знань:

1. Усне опитування.
2. Письмова перевірка.
3. Практична перевірка.
4. Тестові завдання.

Форма підсумкового контролю з дисципліни «Організація і методика професійного навчання» - екзамен.

Контрольні питання:

1. Основні етапи розвитку професійно-технічної освіти. Вимоги до підготовки кваліфікованих робітників.
2. Вимоги до підбору робочих місць і навчально-виробничих робіт при навчанні учнів в умовах виробництва.
3. Суть процесу професійного навчання.
4. Організаційно-методична підготовка до уроку професійного навчання.
5. Функції процесу професійного навчання.
6. Керівництво майстра групою при навчанні учнів в складі учнівських бригад в умовах виробництва.
7. Мета професійного навчання на різних етапах виробничого навчання.

8. Керівництво майстра групою при навчанні учнів в бригаді кваліфікованих робітників.
9. Структура і зміст професійного навчання при операційно-комплексній системі.
10. Детальна програма виробничої практики, визначення її змісту, організація роботи.
11. Основні етапи формування професійних навиків, види навиків, їх взаємодія.
12. Самостійна методична робота майстра професійного навчання.
- 13. Принципи професійного навчання.**
14. Організація проведення перевірочних кваліфікаційних робіт з професійного навчання і випускних кваліфікаційних робіт.
15. Урок – основна форма організації професійного навчання.
16. Система методичної роботи в училищі.
17. Форми організації навчання на виробництві. Їх використання в процесі професійного навчання.
18. Діяльність майстра професійного навчання по відношенню до невстигаючих учнів.
19. Особливості використання словесних методів в процесі професійного навчання.
20. Організація методики формування в учнів навиків якісного виконання навчально-виробничих робіт.
21. Особливості використання наочних методів на уроках.
22. Організація методики формування в учнів навиків високопродуктивної праці.
23. Методика показу трудових прийомів.
24. Організація і методика формування в учнів навиків самостійності і самоконтролю.
25. Вправи, основний метод виробничого навчання. Види вправ.
26. Майстер виробничого навчання – вчитель і вихователь.
27. Основні вимоги до системи вправ, які використовуються в процесі виробничого навчання.
28. Професійна майстерність майстра .
29. Планування виробничого навчання.
30. Зміст і організація підготовки майстра до навчального уроку.
31. Вимоги до приміщень, планування і розміщення обладнання в навчальних майстернях.
32. Зміст і організація підготовки майстра до вивчення теми.
33. Робоче місце учня. Його організація.
34. Діяльність майстра виробничого навчання по вихованню і розвитку учнів
35. Робоче місце майстра виробничого навчання.

36. Структура і методика проведення вступного інструктажу.
37. Способи проведення вступного інструктажу при вивченні операцій.
38. Нормування навчально-виробничих робіт.
39. Способи виконання вправ по відпрацюванню прийомів на уроках в операційний період навчання.
40. Особливості організації і методика вступного інструктажу при виконанні складних комплексних робіт.
41. Інструкційні карти. Методика їх складання і використання.
42. Роль майстра в навчанні і вихованні учня.
43. Зміст і мета професійно-технічної освіти.
44. Періоди професійного навчання.
45. Форми проведення поточного інструктажу.
46. Робота екзаменаційної комісії.
47. Структура і методика проведення вступного інструктажу при вивченні операції.
48. Контроль відвідування навчальних уроків. Його мета.
49. Структура і методика проведення уроку виробничого навчання при вивченні простих комплексних робіт.
50. Контроль за навчально-виховною роботою.
51. Приймання і оцінювання робіт учнів.
52. Типи уроків. Урок по формуванню навиків.
53. Основні методичні вимоги до процесу індивідуального поточного інструктування учнів майстром.
54. Демонстрування трудових процесів при поясненні на уроках професійного навчання.

10. Критерії поточного оцінювання знань та вмінь студента.

Загальні критерії оцінювання студентів:

Критерії	Оцінювання за 4-бальною шкалою
1. Глибокі знання навчального матеріалу, що містяться в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах. 2. Вміння чітко, лаконічно, логічно, послідовно доповідати і відповідати на поставлені питання. 3. Вміння застосовувати теоретичні положення при розв'язуванні тестів, задач та практичних завдань, виконанні самостійної та індивідуальної роботи	«відмінно»
1. Достатні знання навчального матеріалу, що містяться в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах. 2. Вміння аргументовано відповідати на поставлені питання.	«добре»

3. Вміння застосовувати теоретичні положення при розв'язуванні тестів, задач та практичних завдань, виконанні самостійної та індивідуальної роботи.	
1. Слабкі знання навчального матеріалу дисципліни. 2. неточні або недостатньо аргументовані відповіді на поставлені питання з порушенням послідовності їх обґрунтування. 3. Слабке застосування теоретичних положень при розв'язуванні задач, практичних завдань, виконанні самостійної та індивідуальної роботи.	«задовільно»
1. Незнання значної частини навчального матеріалу дисципліни. Незнання основних фундаментальних положень. 2. Суттєві помилки у відповідях на питання. 3. Невміння орієнтуватися при розв'язанні задач, практичних завдань, виконанні самостійної та індивідуальної роботи.	«незадовільно»

Критерії оцінювання тестових завдань

Критерії оцінювання тестових завдань

Відмінно ("5") - Студент правильно відповів на 90-100 % тестів.

Правильно, чітко і логічно і повно відповідає на всі стандартизовані питання поточної теми, включно з питаннями лекційного курсу і самостійної роботи. Тісно пов'язує теорію з практикою і правильно демонструє виконання (знання) практичних навичок. Вирішує ситуаційні задачі підвищеної складності, вміє узагальнювати матеріал.

Добре ("4") - Студент правильно відповів на 70-89% тестів.

Правильно, і по суті відповідає на стандартизовані питання поточної теми, лекційного курсу і самостійної роботи. Демонструє виконання (знання) практичних навичок. Правильно використовує теоретичні знання при вирішенні практичних завдань. Вміє вирішувати легкі і середньої складності ситуаційні задачі. Володіє необхідними практичними навиками і прийомами їх виконання в обсязі, що перевищує необхідний мінімум.

Задовільно ("3") - Студент правильно відповів на 50-69% тестів.

Неповно, за допомогою додаткових питань, відповідає на стандартизовані питання поточної теми, лекційного курсу і самостійної роботи. Не може самостійно побудувати чітку, логічну відповідь. Під час відповіді і демонстрації практичних навичок студент робить помилки. Студент вирішує лише найлегші задачі.

Незадовільно ("2") - Студент відповів на менше, ніж 50% тестів.

Не знає матеріалу поточної теми, не може побудувати логічну відповідь, не відповідає на додаткові запитання, не розуміє змісту матеріалу. Під час відповіді і демонстрації практичних навичок робить значні, грубі помилки.

12. Методичне забезпечення.

1. Робоча програма з дисципліни «Організація і методика професійного навчання».
2. Конспекти лекцій.
3. Матеріали для самостійного опрацювання.
4. Завдання по виконанню практичних робіт.
5. Тестові завдання.
6. Методичні рекомендації та завдання до курсового проєкту.
7. Презентації по темах.
8. Екзаменаційні білети.
9. Завдання семінарських занять.

13. Рекомендована література.

Основна література

1. Педагогічна книга майстра виробничого навчання: Навчальний посібник / Н.Г.Ничкала, В.О. Зайчук, Н.М. Розенберг на інші, за ред. Ничкало, - 2 вид., допов.,-К., Вища школа 1994 р.
2. Скакун В.А. Методика виробничого навчання част. I і II. Київ, 1992 р.
3. Методичні основи професійного навчання кваліфікованих робітників. методичний посібник / [В. А. Кручек, О. Б. Кошук, С. Г. Кравець, Н. В. Колісник, Л. А. Майборода, Т. В. Пятничук, і. і. Голуб, Н. Ю. Самойленко, Г. В.]. – Житомир: «Полісся», 2020.– 274 с.
4. На допомогу майстру виробничого навчання: метод. Посібник/ О.Р. Іваськів , Р.С. Брик. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан. 2013. – 344с.
5. Методика професійно – практичного навчання Частина 2 Шматков Є.В., Коваленко О.Е./ Харків -2002
6. Журнал «Профтехосвіта». – 2010 – 2012 рр.
7. Педагогіка М. М. Фіцула Посібник Київ Видавничий центр «Академія» 2002

Допоміжна література

1. Підготовка майстра виробничого навчання до занять: Методичні рекомендації. С.О. Заславська – Донецьк, 2003 р. /60 ст.
2. Вивчення, узагальнення та впровадження передового педагогічного досвіду: методичні рекомендації С.С Шевчук – Донецьк, 2004 р. / 48 ст.
3. Урок виробничого навчання в ПТНЗ: Методичні рекомендації С.С. Шевчук. – Донецьк 2004 р. / 48 ст.
4. Урок теоретичного навчання у професійно – технічному навчальному закладі: методичні рекомендації С.С. Шевчук - Донецьк 2004р. /44 ст.
5. Методика трудового та професійного навчання Д.О Тхоржевський РННЦ «ДІНІТ» Київ 2000р. / 248 ст.
6. Теорія і методика виховання: навчальний посібник Карпенчук С.Г. – К. : Вища школа, 2005р. – 343 ст.